

Sygn. akt II AKzw 412/14

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny II Wydział Karny w Rzeszowie

na posiedzeniu w składzie :

Przewodniczący:	SSA Stanisław Urban
Protokolant:	st. sekr. sądowy Halina Rączy

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie

– Grażyny Zięby-Białowąs,

po rozpoznaniu sprawy skazanego **K. J.**

zażalenie na zarządzenie odmawiające przyjęcia środka odwoławczego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krośnie

z dnia 12 czerwca 2014 r., sygn. akt III Pen 172/14

o odmowie przywrócenia terminu do złożenia skargi na zarządzenie sędziego w przedmiocie zmiany kolejności wykonywania kar

na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.

postanawia:

stwierdzić swoją niewłaściwość i przekazać sprawę do załatwienia Sądowi Okręgowemu w Krośnie Wydział III Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywanie Orzeczeń Karnych.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Krośnie, działając na podstawie art. 126 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., nie uwzględnił wniosku skazanego K. J. w przedmiocie przywrócenia terminu do złożenia skargi na zarządzenie sędziego S. O. w. K. z dnia 15 maja 2014 r., sygn. akt III Pen 172/14, o zmianie kolejności wykonywania kar pozbawienia wolności.

Powyższe orzeczenie zaskarżył skazany, który twierdzi, że w czasie procedowania w przedmiocie jego wniosku o zmianę kolejności wykonywania kar pozbawienia wolności chorował na zaćmę i w związku z tym nie mógł zapoznać się z pouczeniem o sposobie i terminie zaskarżenia zarządzenia, które sporządzono małymi literami. Poprawę wzroku uzyskał w późniejszym terminie i stąd zwłoka w sporządzeniu zażalenia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

W związku z tym, że skazany został błędnie pouczone o sposobie zaskarżenia postanowienia o odmowie przywrócenia terminu, Sąd wskazany w pouczeniu zobowiązany jest na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. uznać się niewłaściwym i przekazać skargę do rozpoznania Sądowi penitencjarnemu w K..

Na wstępie, dla pełniejszego zobrazowania sprawy, poczynić wypadnie kilka uwag o charakterze ogólnym.

Art. 7 k.k.w. wyraża prawo osoby skazanej, służące jej w postępowaniu wykonawczym. Określa zasadę sądowej kontroli pozasądowych organów postępowania wykonawczego. Przedmiotowa regulacja jest ściśle związana z art. 4 k.k.w. W omawianej instytucji realizuje się również zasada skargowości.

Zaskarżeniu w trybie art. 7 k.k.w. podlegają decyzje organów postępowania wykonawczego wymienionych w art. 2 pkt 3-6 i 10 k.k.w., a więc również zarządzenia prezesa sądu lub upoważnionego sędziego oraz sędziego penitencjarnego. Są to decyzje w rozumieniu art. 7 k.k.w., o ile ich podstawą są przepisy kodeksu karnego wykonawczego. Decyzjami takimi nie są natomiast zarządzenia o charakterze procesowym prezesa czy sędziego (sędziego penitencjarnego), wydawane w ramach postępowania przed sądem. Ich podstawą są bowiem przepisy kodeksu postępowania karnego. Do ich zaskarżenia stosuje się odpowiednio (art. 1 § 2 k.k.w.) przepisy tego kodeksu.

Właściwe przepisy kodeksu karnego wykonawczego jednoznacznie wskazują – poprzez określenie organu decydującego – te przypadki, w których decyzja powinna mieć formę zarządzenia prezesa sądu lub upoważnionego sędziego (np. art. 42 § 3, art. 47 § 1, art. 139 § 2, art. 141a § 3, art. 216 § 2 i 3, art. 217, art. 217 a, art. 217d, art. 223a § 3 k.k.w.) albo sędziego penitencjarnego (np. art. 34, art. 83 § 1, art. 89 § 3a, art. 110 § 2c, art. 139 § 6, art. 140 § 4, art. 145 § 3, art. 148 § 1, art. 247 § 2 k.k.w.). Decyzją sędziego penitencjarnego jest też zarządzenie w przedmiocie kolejności wykonywania kilku kar i środków (art. 80 § 2 k.k.w.).

Skarga, o której mowa w art. 7 k.k.w., nie jest środkiem odwoławczym, a stanowi swoisty i właściwy postępowaniu wykonawczemu środek zaskarżenia, który opiera się na jednej tylko przyczynie odwoławczej: niezgodności z prawem decyzji organów postępowania wykonawczego wymienionych w art. 2 pkt 3-6 i 10 k.k.w. (zob. postanowienie SA w Lublinie z 13.04.2005 r., II AKz w 179/05, OSA 2007, Nr 9, poz. 42). Oprócz zwrotu „niezgodność z prawem”, w kilku przypadkach kodeks karny wykonawczy posługuje się również sformułowaniem : decyzja „sprzeczna z prawem” (np. art. 34 § 1, art. 76 § 2 i 3).

Skarga stanowi środek zaskarżenia, do którego przepisy o środkach odwoławczych stosuje się odpowiednio. Należy go umieścić w katalogu takich środków, jak sprzeciw czy kasacja. Rozwinięcie tego stanowiska znajdujemy w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r. (I KZP 56/05, OSNKW 2006, Nr 2, poz. 14), gdzie m.in. stwierdza się, że podejmowanie decyzji przez podmioty wymienione w art. 2 pkt 3-6 i 10 k.k.w. nie zostało ukształtowane jako procedura dwuinstancyjna, lecz skazanemu przyznano jedynie uprawnienie do poddania decyzji kontroli sądowej według kryterium zgodności z prawem.

Tak ukształtowany model postępowania skargowego oznacza, że nie ma podstaw do przyjęcia, iż sąd rozpoznający skargę jest sądem odwoławczym. Potwierdzeniem tego jest treść art. 7 § 5 k.k.w., stanowiący, że na postanowienie sądu wydane na skutek rozpoznania skargi zażalenie nie przysługuje. Nikt zatem nie może zaskarżyć postanowienia sądu środkiem, którego wniesienie uruchomiłoby dopiero postępowanie odwoławcze. Zasadna jest zatem konstatacja, że postępowanie skargowe, funkcjonujące w ramach postępowania wykonawczego, jest postępowaniem zgoła odmiennym niż odwoławcze i w art. 7 k.k.w. znajduje swoje odrębne unormowanie (K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Warszawa 2012, s. 88).

Takie rozumienie skargi oznacza, że przepisy o środkach odwoławczych, zamieszczone w kodeksie postępowania karnego, stosuje się do niej jedynie odpowiednio i tylko w takim zakresie, jaki nie jest unormowany w art. 7 k.k.w. i jaki daje się pogodzić z jego istotą.

W piśmiennictwie istnieje zgoda co do tego, że przewidziany w art. 7 § 3 k.k.w. termin do wniesienia skargi jest terminem zawitym w rozumieniu art. 122 § 2 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. zob. Z. Ś. [w:] T. S., Z. Ś., Kodeks karny

wykonawczy. Komentarz, W. 1998, s. 29). Na wniosek skazanego może on być przywrócony w trybie art. 126 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. przez organ, który wydał zaskarżoną decyzję.

Jak zaznaczono na wstępie, postanowieniem z dnia 12 czerwca 2014 r., sygn. akt III Pen 172/14, S. O. wK., działając na podstawie art. 126 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., nie uwzględnił wniosku skazanego K. J. o przywrócenie terminu do złożenia skargi na zarządzenie sędziego tegoż Sądu z dnia 15 maja 2014 r. Równocześnie pouczył skazanego, iż na powyższe postanowienie przysługuje skazanemu zażalenie, w terminie 7 dni od daty otrzymania, do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, za pośrednictwem Sądu Okręgowego w Krośnie.

Powyższe pouczenie, skutkujące uruchomieniem klasycznego postępowania odwoławczego, uznać należy za błędne.

Organ, który wydał zaskarżoną decyzję odmawia przywrócenia terminu do wniesienia skargi, o ile nie zachodzą warunki wskazane w art. 126 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. Na taką decyzję przysługuje skarga do właściwego sądu, a nie zażalenie, przy czym owym sądem jest sąd właściwy do rozpoznania skargi, a nie sąd apelacyjny. Zatem w żadnej fazie postępowania skargowego nie jest uruchomiony tryb odwoławczy, przewidziany w art. 20 § 2 i 3 k.k.w. (K. Postulski, Kodeks karny ..., s. 89).

Nieco odmienny pogląd w tym przedmiocie wyrazili J. L. i T. O. (zob. Skarga skazanego w postępowaniu wykonawczym, Przegląd Więziennictwa Polskiego, Nr 60, Warszawa 2008, s. 21 – 22). Według przywołanych autorów, odmowa przywrócenia terminu podlega zaskarżeniu zażaleniem, a nie skargą, gdyż jest to decyzja podejmowana na podstawie przepisów kodeksu postępowania karnego. Równocześnie podzielają oni stanowisko wyrażone przez K. P., iż właściwym do rozpoznania zażalenia będzie sąd właściwy do rozpoznania skargi, a więc – sąd penitencjarny, o którym mowa w art. 7 § 2 k.k.w. Zaznaczają przy tym, że „nie wynika to wprost z k.k.w., można jednak stwierdzić, że sąd ten jest sądem odwoławczym w postępowaniu dotyczącym skargi oraz w postępowaniach incydentalnych w jej przedmiocie, co przemawia za tak postawioną tezę” (tamże, s. 21 – 22).

Sąd Apelacyjny w tym składzie podziela w pełni pogląd wyrażony w komentarzu autorstwa K. P., choć ma świadomość, iż za stanowiskiem J. L. i T. O., w części odnoszącej się do formy decyzji w przedmiocie zaskarżenia odmowy przywrócenia terminu (skarga czy zażalenie) przemawiają względy systemowe, w szczególności fakt, iż mający zastosowanie przepis art. 126 § 1 pomieszczony jest w kodeksie postępowania karnego. Niemniej jednak ma on w sprawie „odpowiednie” zastosowanie, a to przemawia za stanowiskiem wyrażonym przez K. P..

Zauważyć należy, że zgodnie z treścią art. 126 § 2 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., „w kwestii przywrócenia terminu orzeka postanowieniem organ, przed którym należało dokonać czynności”. W tej sytuacji uznać należy, że organem orzekającym w przedmiocie przywrócenia terminu do wniesienia skargi winien być sędzia penitencjarny, a nie (jak to uczyniono) – sąd penitencjarny. Ten bowiem będzie właściwy do rozpoznania skargi (zażalenia) na odmowę przywrócenia terminu, będąc właściwym do rozpoznania o meritum, to jest w przedmiocie skargi na zarządzenie sędziego penitencjarnego, wydane na podstawie art. 80 § 2 k.k.w.

Zachowanie właściwej formy decyzji to nie tylko konieczność przestrzegania przez organy wykonujące orzeczenie zasady praworządności, której wymogiem jest m.in., aby decyzje były podejmowane wyłącznie przez organy do tego kompetentne z mocy ustawy. Jej niezachowanie należy rozpatrywać też w aspekcie względnych przesłanek odwoławczych (art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.). Przestrzeganie wymogu właściwej formy decyzji, o których mowa w art. 18 k.k.w., jest istotne także z tego względu, że inne są zasady zaskarżenia postanowień i zarządzeń. Postanowienie może być bowiem zaskarżone przez prokuratora i przez skazanego zażaleniem w przypadkach wskazanych w ustawie, natomiast skazany może na zarządzenie wydane na podstawie przepisów kodeksu wykonawczego składać skargi, prokuratorowi zaś takie uprawnienie nie przysługuje. Od zarządzenia nie przysługuje kasacja, podczas gdy podmiotom wymienionym w art. 521 k.p.k. przysługuje kasacja od postanowień kończących postępowanie w sprawie. Inny jest też tryb rozpoznawania zażaleń na postanowienia sądu (art. 20 § 2 i 3 k.k.w.). a inny – skarg na decyzje organów postępowania wykonawczego (art. 7 k.k.w.)

W art. 217 § 1c i art. 223c § 1 k.k.w. przewidziane jest odstępstwo od zasady zaskarżenia decyzji w formie skarg na rzecz zażalenia w przypadkach, które te przepisy przewidują. Zażalenia przysługują także na zarządzenia wydawane w postępowaniu wykonawczym na podstawie przepisów kodeksu postępowania karnego, o ile kodeks ten przewiduje możliwość skarżenia konkretnego zarządzenia.

Z tych względów orzeczono jak w postanowieniu.